

PEDAGOG PRACY W ZNACZENIU POTOCZNYM, PROFESJONALNYM I NAUKOWYM

Pojęcie pedagoga pracy utrwała się coraz bardziej zarówno w literaturze pedagogicznej, jak i w różnych sytuacjach życia społeczno-gospodarczego. Utrwalenie się tej kategorii pojęciowej w literaturze stanowi wynik oficjalnego uznania pedagogiki pracy za subdyscyplinę pedagogiczną. Uzyskanie natomiast przez tę kategorię pojęciową praw obywatelskich w codziennym życiu odzwierciedla fakt, że stanowisko pedagoga pracy (podobnie jak psychologa pracy i socjologa pracy), jest już często tworzone o obsadzane, chociaż nie zawsze pracownikami należycie przygotowanymi do pełnienia tej funkcji.

Przyjęto uważać, że pedagog pracy to pracownik zajmujący się działalnością pedagogiczną, umiejący i chcący pracować z młodzieżą i dorosłymi nad wyrabianiem w nich postawy dobrego człowieka, dobrego obywatela i dobrego pracownika zarazem przy tym pracownika osiągającego mistrzostwo w zawodzie oraz pełne zadowolenie z wykonywania powierzonych mu zadań zawodowych i społecznych.

Pojęcie pedagoga pracy można rozpatrywać w trzech podstawowych znaczenia: potocznym in. Szerokim, profesjonalnym i naukowym.

W **znaczeniu potocznym** pedagogiem pracy będzie każdy nauczyciel szkoły ogólnokształcącej i zawodowej, każdy pracownik trudniący się w zakładzie pracy działalnością dydaktyczno – wychowawczą, każdy rodzic oraz każdy organizator różnych prac, który bierze udział świadomie lub nieświadomie – w realizacji zadań dotyczących wychowania przez pracę, do pracy i w procesie pracy. Realizując tak pojęte wychowanie przez pracę, możemy uzyskać pożądane efekty w dziedzinie kształtowania bogatej osobowości zawodowej.

Szczególnie w przypadku tym wyróżniamy nauczycieli i instruktorów zawodu oraz mistrzów w zakładach pracy, o których mądrości, umiejętności, wysiłku i traktu pedagogicznego zależy w dużym stopniu jakość postaw i pracy każdego ucznia szkoły zawodowej oraz każdego pracownika. Tylko na

konkretnym stanowisku pracy lub w konkretnej sytuacji działaniowej można najlepiej, w pełni skutecznie, kształtować stosunek do pracy, jak również zrozumienie roli pracy w życiu człowieka, kraju, społeczeństwa. Ważne zadania spoczywają też na innych grupach nauczycielskich i pracowniczych, w tym na nauczycielach wychowania technicznego w szkołach ogólnokształcących, na nauczycielach przedmiotów ogólnokształcących i teoretycznych przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych oraz na nadzorze technicznym i na zespołach kierowniczych zakładów pracy. Chodzi, aby każdy z wyżej wymienionych widział i rozumiał potrzebę oraz był przygotowany do realizacji tak nakreślonych zadań wychowawczych szkoły i zakładu pracy.

Pojęcie pedagoga w **znaczeniu profesjonalnym** jest związane z pracownikiem prowadzącym działalność pedagogiczną, legitymującym się specjalnym wykształceniem w zakresie pedagogiki pracy i dyscyplin z nią związanych oraz zajmującym odpowiednie do posiadanych kwalifikacji stanowisko pracy tj. stanowiska pedagoga pracy.

Przed pedagogiem profesjonalistą A. Radkiewicz – Winnicki stawiał dwie grupy zadań:

1. Zadania pedagoga pracy będącego kierownikiem służb pracowniczych bądź głównym specjalistą do spraw pracowniczych.
2. Zadania pedagoga pełniącego funkcje samodzielnego specjalisty w zakresie pedagogiki pracy.

Przed pedagogiem pracy w rozumieniu profesjonalnym można postawić następujące zadania ogólne:

- Inicjowanie, organizowanie, koordynowanie i realizowanie zadań wychowania przez pracę, do pracy i w procesie pracy, zgodnie z nakreślonymi w danym zakresie celami ogólnymi i szczególnymi.
- Organizowanie i koordynowanie łączności szkoły z zakładami pracy i z życiem gospodarczym kraju
- Inicjowanie i prowadzenie różnych form doskonalenia i doskonalenia zawodowego pracowników, gwarantujących dochodzenie do mistrzostwa w zakładzie, a tym samym uzyskanie coraz wyższej

wydajności i jakości pracy oraz pełnego zadowolenia z jej wykonywania.

- Inicjowanie, organizowanie i prowadzenie różnych form przekwalifikowania pracowniczego i tą drogą gwarantowanie utrzymania pracy.
- Organizowanie, koordynowanie i realizowanie szeroko pojętej działalności oświatowo – wychowawczej i socjalnej, wywierającej zasadniczy wpływ na związywanie się pracowników z zakładem pracy.
- Analizowanie stanu wychowania w szkole oraz klimatu pracy w zakładzie pracy, a także inicjowanie i współuczestniczenie w prowadzeniu odpowiednich badań naukowych.

W kształceniu, doksztalcaniu i doskonaleniu pedagogów pracy znaczeniu profesjonalnym poważną rolę odegrały takie uczelnie jak:

- Uniwersytety – w Katowicach, Poznaniu, Warszawie, Lublinie i Wrocławiu
- Wyższe Szkoły Pedagogiczne – w Bydgoszczy, w Częstochowie , Opolu

Od **pedagogów pracy – reprezentantów dyscypliny naukowej**, oczywiście zaawansowanych naukowo tj. legitymujących się tytułami i stopniami naukowymi – oczekuje się prowadzenia badań naukowych zgodnie z wyróżnionymi w rozdziale pierwszym zakresami i głównymi działami pedagogiki pracy.

Aktualnie kształcenie pedagogów pracy prowadzą:

- Akademia Bydgoska
- Uniwersytet Zielonogórski
- Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie
- Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie i kilku oddziałach wojewódzkich
- Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP w Warszawie
- Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna we Wrocławiu

Opis zawodu i pracy:

Pedagog pracy z racji swojego zawodu odpowiedzialny jest za skuteczne wcielenie tych założeń w życie. W całokształcie procesu wychowania przez pracę, zarządzania zasobami ludzkimi i działań humanizacyjnych winien integrować wszystkie komponenty wielostronnego rozwoju osobowości człowieka – obywatela i pracownika.

Czynności pedagoga pracy są różne w zależności od miejsca pracy, a więc inne w sferze kształcenia przedzawodowego i prozawodowego, inne w szkole zawodowej i inne w zakładzie pracy. Zawsze jego działalność będzie nosić znamiona działalności wielofunkcyjnej – w zakresie wychowania, kształcenia i nauczania dzieci, młodzieży czy też głównie ludzi pracujących. Do podstawowych funkcji pedagoga pracy należy realizowanie polityki oświatowej i wychowawczej przez oddziaływanie na świadomość jednostek i grup. Wiąże się to z zaspokojeniem potrzeb i rozwijaniem zainteresowań oświatowych a także pobudzaniem inicjatyw społecznych, jak również z kształtowaniem postaw i organizowaniem życia społecznego. Jest to więc działalność społeczna, dotyczy bowiem zjawisk i procesów występujących w społeczeństwie. Obejmuje także system działań natury organizacyjnej – w formie poradnictwa, popularyzatorstwa i czynności administracyjnych. Całość zadań i czynności pedagoga można ująć w schemacie: diagnoza – projektowanie – realizacja a także koordynacja.

W toku czynności diagnostycznych pedagog pracy:

- Rozpoznaje potrzeby jednostkowe i społeczne
- Dokonuje analizy ich uwarunkowań, wykrywa braki, źródła i skutki
- Bada sposób uczestniczenia w pracy przez jednostki i grupy
- Bada zainteresowania, uzdolnienia i potrzeby młodocianych wychowanków oraz osób pracujących
- Wykrywa siły społeczne mogące zdynamizować działalności jednostki i całego środowiska

- Gromadzi wiedzę o rzeczywistości wychowawczej, w szczególności dotyczącą traktowania pracy jako potrzeby i warunku rozwoju człowieka
- Wykrywa związki i zależności między zjawiskami przygotowania do pracy i wykonywania pracy
- Bada stopień realizacji celów i zadań dotyczących wychowawczej i dydaktycznej roli pracy.

W zakresie projektowania pedagog pracy:

- Konkretyzuje program działania w stosunku do poszczególnych uczniów lub grup uczniowskich
- Ustala treści i metody umożliwiające osiągnięcie efektów na miarę celów, potrzeb i możliwości wykonawczych

W zakresie czynności wykonawczych do pedagoga pracy należy:

- Kształtowanie zrozumienia roli pracy.
- Wszczepianie wzorów, zasad i wartości wychowania
- Rozwijania zamiłowań, umiejętności i właściwych postaw w stosunku do pracy
- Stwarzanie odpowiedniej atmosfery i klimatu sprzyjającego upowszechnieniu się pożądanego stosunku do pracy
- Utrwalenie pozytywnego stosunku do nauki i zawodu
- Optymalizowanie warunków nauki i pracy
- Formowanie kolektywów wychowawczych w toku pracy.

Ogólnie stwierdzić można, że dla pedagoga pracy (profesjonalisty) jest miejsce wszędzie tam, gdzie w szerszych a nawet węższych wymiarach przewija się problematyka zawodoznawcza. W szczególności mogą to być:

- Urzędy pracy
- Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
- Szkoły ogólnokształcące i zawodowe
- Zakłady pracy

- Inne wyspecjalizowane instytucje, organizacje i stowarzyszenia.

Opracowała Katarzyna Kubicka